Επομένως, η παρέκκλιση του άρθρου 14α, παράγραφος 2, στοιχείο γ), δεν μπορεί να επεκταθεί σε περιπτώσεις μεταφοράς, όπου λόγω του ασυνήθους μεγέθους του συγκεκριμένου αγροκτήματος ή λόγω του ότι συγκεντρώνεται η παραγωγή περισσοτέρων αγροκτημάτων, καθίσταται αναγκαία η εξεύρεση αγορών πλέον απομακρυσμένων από την πλησιέστερη αγορά που εξυπηρετεί κανονικά τα αγροκτήματα της περιοχής.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ PIETER VERLOREN VAN THEMAAT της 12ης Φεβρουαρίου 1985 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Εισαγωγή

Τους κύριους ρόλους στις δύο συνεκδικαζόμενες υποθέσεις της σημερινής ημερήσιας διάταξης διαδραματίζουν ένας έμπορος προβάτων και κύριος σφαγείου και εμπορικής εκμεταλλεύσεως (Hackett Ltd) και ένας χοιροτρόφος (Dovey). Το ερώτημα που ανακύπτει είναι αν, κατά τη μεταφορά προβάτων στη μία περίπτωση και χοίρων στην άλλη, σε αγορά που απέχει 150 και 95 μίλια αντιστοίχως από το οικείο αγρόκτημα, οι δύο αυτοί κύριοι παράγοντες υποχρεούνται ή όχι να χρησιμοποιούν τη συσκευή που ορίζει ο κανονισμός 1463/70 του Συμβουλίου (ΕΕ ειδ. έκδ. 07/001, σ. 150) για τον έλεγχο της τηρήσεως των περιόδων οδηγήσεως και αναπαύσεως που θεσπίζουν οι κανονισμοί (ΕΟΚ) 543/69 του Συμβουλίου (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 47) όπως τροποποιήθηκε με τους κανονισμούς (ΕΟΚ) 517/72 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 135) και 2827/77 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 213). Η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα εξαρτάται από την ερμηνεία του άρθρου 14α, παράγραφος 2, στοιχείο γ), του κανονισμού (ΕΟΚ) 543/69, όπως τροποποιήθηκε εν τω μεταξύ. Η διάταξη αυτή δίνει την εξουσία στα κράτη μέλη να επιτρέπουν, κατόπιν διαβουλεύσεων με την Επιτροπή, παρεκκλίσεις από τον εν λόγω κανονισμό, μεταξύ άλλων για « μεταφορά ζώντων ζώων από τα αγροκτήματα μέχρι τις τοπικές αγορές και αντίστροφα ». Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1463/70, περί καθιερώσεως συσκευής ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών (του ταχογράφου), προβλέπει στο άρθρο 3, παράγραφος 2, παρόμοια δυνατότητα παρεκκλίσεως. Η βρετανική νομοθεσία έκανε χρήση αυτών των δυνατοτήτων, πλην όμως οι σχετικές εθνικές διατάξεις δεν παρουσιάζουν άμεσο ενδιαφέρον για την παρούσα διαδικασία. Πράγματι το παραπέμπον δικαστήριο σας υπέβαλε ερωτήματα που αναφέρονται αποκλειστικά στην έννοια του εν λόγω άρθρου 14α, παράγραφος 2, στοιχείο γ), του κανονισμού (ΕΟΚ) 543/69 του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2827/77 του Συμβουλίου.

Τα ερωτήματα αυτά είναι τα εξής:

« Τοπική αγορά », κατά την έννοια του άρθρου 14α, παράγραφος 2, στοιχείο γ), του κανονισμού (ΕΟΚ) 543/69 του Συμβουλίου όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό 2827/77 του Συμβουλίου, είναι:

* Μετάφραση από τα ολλανδικά.

1) Η αγορά (οιουδήποτε τύπου) που βρίσκεται, εντός λογικών ορίων, πλησίον του συγκεκριμένου αγροκτήματος;

ή

2) Η αγορά (οιουδήποτε τύπου) που βρίσκεται, εντός λογικών ορίων, πλησίον του αγροκτήματος, βάσει των τοπικών γεωγραφικών συνθηκών;

ή

3) Η αγορά που βρίσκεται, εντός λογικών ορίων, πλησίον (και/ή εντός λογικών ορίων πλησίον, βάσει των τοπικών γεωγραφικών συνθηκών) του εν λόγω αγροκτήματος, λαμβανομένης υπόψη της ποιότητας ή του είδους των ζώων για τα οποία πρόκειται, που αγοράζονται ή πωλούνται στην εν λόγω αγορά και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, σε ποιο σημείο (αν μπορεί να γίνει λόγος για τέτοιο σημείο) η εν λόγω αγορά παύει να είναι « τοπική »;

ή

4) Η αγορά που βρίσκεται, εντός λογικών ορίων, πλησίον (και/ή εντός λογικών ορίων πλησίον βάσει των τοπικών γεωγραφικών συνθηκών) του εν λόγω αγροκτήματος, στην οποία πωλούνται και αγοράζονται τα είδη και οι ποιότητες των ζώων για τα οποία πρόκειται σε εμπορικά συμφέροντες όρους, λαμβανομένου υπόψη και του αριθμού των ζώων αυτών και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως:

α) Ποια είναι η έννοια του όρου « συμφέρον » στο πλαίσιο αυτό;

και

β) Σε ποιο σημείο (αν μπορεί να γίνει λόγος για τέτοιο σημείο) η αγορά αυτή παύει να είναι « τοπική »;

ή

5) Η αγορά που βρίσκεται σε απόσταση τεσσάρων ωρών οδηγήσεως (ή στη μεγαλύτερη απόσταση που επιτρέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία να διανυθεί χωρίς ανάπαυση) από το αγρόκτημα, από το οποίο προέρχονται τα ζώα;

Τόσο τα ίδια τα ερωτήματα όσο και οι παρατηρήσεις που υπέβαλαν σχετικώς οι κύριοι παράγοντες, η Επιτροπή και η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, όπως τις ανέπτυξαν και τις διευκρίνισαν περαιτέρω κατά τη συζήτηση, δείχνουν ότι είναι θεωρητικά δυνατές πολλές απαντήσεις στο ερμηνευτικό ζήτημα που ανακύπτει. Η κύρια έμφαση μπορεί να συγκεντρωθεί στις τοπικές γεωγραφικές συνθήκες, στο κείμενο και στους στόχους, κοινωνικούς και άλλους του « κανονισμού περί των περιόδων οδηγήσεως και αναπαύσεως » ή ακριβώς στα εμπορικά συμφέροντα των συγκεκριμένων αγροτικών επιχειρηματιών. Οι τελευταίοι (ιδίως όταν ζητούν ή προσφέρουν, όπως εν προκειμένω, μεγάλο αριθμό ζώντων ζώων) θα προτιμήσουν φυσικά να αγοράσουν ή να πωλήσουν σε αγορά στην οποία η προσφορά ή η ζήτηση είναι τέτοιες, ώστε οι τιμές αγοράς είναι οι χαμηλότερες και οι τιμές πωλήσεως οι υψηλότερες δυνατές, αντιστοίχως. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο ο πρώτος από τους κυρίους παράγοντες, δηλαδή ο έμπορος προβάτων, διασχίζει τακτικά με φορτηγό αυτοκίνητο τη μισή Αγγλία με κατεύθυνση προς Βορρά, διότι μόνο εκεί, σε απόσταση 150 μιλίων από το αγρόκτημα και το σφαγείο του, βρίσκει αγορά όπου η προσφορά προβάτων είναι αρκετά υψηλή σε αριθμό. Σε πλησιέστερες αγορές ζώων δεν μπορεί να βρει τον αναγκαίο αριθμό προβάτων (300 ώς 400) της ποιότητας που επιθυμεί. Εξάλλου, ο δεύτερος από τους κύριους παράγοντες, ο Dovey, δεν μπορεί να διαθέσει τους εξήντα περίπου χοίρους που προσφέρει εβδομαδιαίως (που προέρχονται εν μέρει από την επιχείρηση του αδελφού του, κάποτε δε και από άλλους χοιροτρόφους της περιοχής) στις πλησιέστερες αγορές του Salisbury και του Winchester, τουλάχιστον χωρίς να προκαλέσει πτώση των τιμών σ' αυτές τις αγορές. Για το λόγο αυτό πωλεί τους χοίρους του (και τους χοίρους του αδελφού του) στην αγορά του Banbury που βρί-

σκεται σε απόσταση 95 μιλίων δυτικά του αγροκτήματός του (οδικώς, σε απόσταση δύο ωρών κατά τα λεγόμενά του). Είναι σαφές ότι λόγω των εμπορικών τους συμφερόντων, οι δύο κύριοι παράγοντες τάσσονται υπέρ της ευρείας ερμηνείας της επίδικης εξαιρετικής διάταξης. Το Δικαστήριο που αποφάνθηκε σε πρώτο βαθμό έδειξε πράγματι κατανόηση ως προς αυτή την εμπορική αντιμετώπιση της έννοιας « τοπική αγορά » και απήλλαξε τους κατηγορουμένους. Πάντως, στην περίπτωση του χοιροτρόφου, έλαβε επίσης υπόψη το γεγονός ότι δεν υπήρξε υπέρβαση του ανωτάτου ορίου του χρόνου οδηγήσεως (χωρίς ανάπαυση) που προβλέπει ο κανονισμός. Σημειωτέον εξάλλου ότι και τα δύο φορτηγά οχήματα ήταν εφοδιασμένα με την υποχρεωτική συσκευή ελέγχου η οποία όμως δεν είχε τεθεί σε λειτουργία. Το παραπέμπον δικαστήριο υπέβαλε τα προαναφερθέντα ερωτήματα μετά την, επιμελεία του Υπουργείου Μεταφορών, άσκηση των εφέσεων.

2. Απάντηση στα ερωτήματα

2.1. *Φύση των επιδίκων δραστηριοτήτων*

Όπως το Δικαστήριο άφησε ήδη να εννοηθεί με τις ερωτήσεις που υπέβαλε στους διαδίκους, η απάντηση στα ερωτήματα του παραπέμποντος δικαστηρίου θα πρέπει να λάβει ως βάση και το σκοπό της επίδικης εξαιρετικής διάταξης. Στην περίπτωση του Hackett, το αγρόκτημά του έχει τελείως δευτερεύοντα ρόλο στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του. Αφού αγοράζει τα πρόβατα σε μεγάλη απόσταση από το αγρόκτημά του όπου και τα μεταφέρει, δεν τα κρατάει εκεί παρά μόνο μερικές ημέρες πριν τα μεταφέρει στο σφαγείο του. Ο άλλος κύριος παράγοντας μεταφέρει κάθε εβδομάδα όχι μόνο τους δικούς του χοίρους αλλά και μεγαλύτερο αριθμό χοίρων που ανήκουν στον αδελφό του, καμιά φορά μάλιστα και σε τρίτους. Κατά τούτο είναι μάλλον επαγγελματίας μεταφορέας παρά κτηνοτρόφος που μεταφέρει μόνο τα δικά του προϊόντα από το αγρόκτημα μέχρι την αγορά. Εξάλλου, ο αριθμός των χοίρων αυτών είναι τόσο μεγάλος ώστε (όπως και στην περίπτωση των αγορών του πρώτου από τους κύριους παράγοντες) τα επίδικα φορτία δεν μπορούν να διοχετευθούν αποκλειστικά προς κάποια « τοπική αγορά » κατά τη συνήθη έννοια του όρου. Έτσι, η ερώτηση που υποβάλατε στους διαδίκους, αν δηλαδή οι εν λόγω δραστηριότητες είναι οι τυπικά ανταποκρινόμενες στο είδος μεταφοράς στο οποίο αναφέρεται η εξαιρετική διάταξη, είναι πράγματι, νομίζω, μεγάλης σημασίας για την απάντηση που πρέπει να δοθεί στα προδικαστικά ερωτήματα. Αν η απάντηση σ' αυτή την ερώτηση είναι καταφατική θα πρέπει αναμφισβήτητα να θεωρηθεί ως σοβαρό επιχείρημα υπέρ της απόψεως των κυρίων παραγόντων, δηλαδή της ευρείας ερμηνείας του όρου « τοπική αγορά ». Η εξαιρετική διάταξη θα πρέπει τότε να ερμηνευτεί διασταλτικώς, να θεωρηθεί δηλαδή ως τοπική αγορά η πλησιέστερη αγορά στην οποία μπορούν να αγοραστούν ή να πωληθούν τα συγκεκριμένα είδη ζώντων ζώων στις συγκεκριμένες ποσότητες, επικερδώς και χωρίς να διαταραχθούν οι λογικές σχέσεις τιμών.

Σχετικά με την ερώτηση αυτή του Δικαστηρίου, όλοι οι διάδικοι συμφώνησαν, καταρχάς, στο ότι η εξαιρετική διάταξη εφαρμόζεται αδιάκριτα στη μεταφορά με όχημα που ανήκει στο αγρόκτημα και στη μεταφορά από τρίτο. Εκτός του κειμένου της επίδικης εξαιρετικής διάταξης, ο εκπρόσωπος του Ηνωμένου Βασιλείου επικαλέστηκε σχετικώς το, πανομοιότυπο σ' αυτό το σημείο, κείμενο του άρθρου 14α, παράγραφος 3, στοιχείο β), του κανονισμού αυτού, που, για τη μεταφορά γάλακτος από το αγρόκτημα στο γαλακτοκομείο αναφέρεται προφανώς και στη μεταφορά από τρίτους (το συνήθως συμβαίνον σ' αυτό τον τομέα). Εξάλλου, κατά την άποψη των εκπροσώπων του Ηνωμένου Βασιλείου και της Επιτροπής η έκταση των συναλλαγών δεν πρέπει να επηρεάζει αποφασιστικά την ερμη-

νεία του όρου « τοπική αγορά ». Στο σημείο αυτό ωστόσο, ο εκπρόσωπος του χοιροτρόφου υποστήριξε, κατά τη συζήτηση, την αντίθετη άποψη. Τη στήριξε δε ιδίως στη σημασία που έχει η ταχεία μεταφορά ζώντων ζώων (υγειονομικός παράγων) και στο μεγάλο αριθμό των κατηγοριών προσώπων τα οποία αφορά η παρέκκλιση (αριθμός ο οποίος ασκεί αποφασιστικό ρόλο για πολλές παρεκκλίσεις και, όσον αφορά τα συμφέροντα των αγροτών, γενικώς μεγάλη επίδραση, κατά την άποψή του, επί της πολιτικής της Κοινότητας). Η δραστηριότητα του χοιροτρόφου αποτελεί συνήθη δραστηριότητα γεωργικής εκμεταλλεύσεως, αν δε η παρέκκλιση προβλέφθηκε προς το συμφέρον αυτών των επιχειρηματιών, ο όρος της τοπικής αγοράς πρέπει να ερμηνευτεί, σύμφωνα με το συμφέρον τους, κατά τρόπο ευρύ, έτσι ώστε να περιλαμβάνει την πλησιέστερη αγορά όπου μπορούν να πωληθούν οι συγκεκριμένοι αριθμοί χοίρων χωρίς να διαταραχθεί η αγορά. Ο εκπρόσωπος του χοιροτρόφου συνάγει ένα τρίτο επιχείρημα υπέρ της απόψεώς του από το ότι οι μεταφορές που εκτελεί ο εν λόγω χοιροτρόφος δεν αντιβαίνουν προς το σκοπό του κανονισμού που είναι η αποφυγή των μακρών περιόδων οδηγήσεως χωρίς διακοπή. Δεδομένου ότι ο πελάτης του χρειάζεται οδήγηση δύο ωρών για να μεταβεί στην αγορά, όπου και παραμένει μερικές ώρες καθώς και οδηγήσης δύο ωρών για την επιστροφή, είναι προφανές ότι παραμένει εντός των ορίων της ανώτατης επιτρεπόμενης διάρκειας οδηγήσεως. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη την επιρροή που υπέθεσε ότι ασκούν οι εκμεταλλευόμενοι γεωργικές επιχειρήσεις, ως ομάδα πιέσεως εντός της Κοινότητας, κατέληξε στην άποψη ότι ο λόγος της παρεκκλίσεως έγκειται προφανώς και κυρίως στο συμφέρον των ενδιαφερομένων επιχειρηματιών. Εξάλλου και κατά το παρελθόν (πριν από 50, 60 ή και 100 χρόνια), οι αγορές που βρίσκονταν σε σημαντική απόσταση θεωρούνταν ήδη ως « τοπικές αγορές ». Το γεγονός ότι το Συμβούλιο δεν θέλησε να θεσπίσει εν προκειμένω κριτήριο αποστάσεως συνάγεται επίσης από το ότι, αντίθετα προς ό,τι συνέβη με άλλες εξαιρετικές διατάξεις, δεν περιέλαβε στην επίδικη διάταξη συγκεκριμένο κριτήριο αποστάσεως. Επομένως, κάθε συγκεκριμένη περίπτωση πρέπει να εκτιμάται από τους τοπικούς δικαστές αναλόγως των ιδιαιτέρων περιστάσεων και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές συνήθειες σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή. Ως τοπική αγορά πρέπει να θεωρηθεί αυτή που ο αρμόδιος δικαστής, που γνωρίζει τις τοπικές συνθήκες, θεωρεί ως τοιαύτη.

Η Επιτροπή ανέπτυξε κατά τη συζήτηση την άποψη που υποστηρίζει η ίδια καθώς και το Ηνωμένο Βασίλειο, ότι δηλαδή για τον ορισμό της « τοπικής αγοράς », δεν πρέπει να υπερισχύσουν σκέψεις εμπορικού χαρακτήρα. Η αποδοχή της απόψεώς της δεν έχει καθόλου ως συνέπεια, αντίθετα με όσα ισχυρίζονται οι κύριοι παράγοντες, ότι οι τελευταίοι δεν θα έχουν πλέον πρόσβαση στις εμπορικώς πλέον ενδιαφέρουσες αγορές. Η άποψή της συνεπάγεται απλώς ότι πρέπει να χρησιμοποιούν πράγματι τον ταχογράφο που διαθέτει το φορτηγό τους όχημα και, γενικότερα, να τηρούν τις κοινωνικού χαρακτήρα διατάξεις. Αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αδικαιολόγητη επιβάρυνση. Κατά τα λοιπά, η Επιτροπή φρονεί ότι η τοπική αγορά δεν χάνει το χαρακτήρα της « αγοράς » όταν, λόγω της αφίξεως μεγάλου όγκου εμπορευμάτων, μειώνονται οι τιμές σε μια συγκεκριμένη ημέρα. Ομοίως, η συχνότητα με την οποία ένας γεωργικός επιχειρηματίας μεταβαίνει σε μια συγκεκριμένη μακρινή αγορά, δεν αρκεί να της προσδώσει το χαρακτήρα « τοπικής » αγοράς.

Όσον αφορά την ερώτηση που υπέβαλε το Δικαστήριο, η Επιτροπή φρονεί ότι όπως συνάγεται από το ιστορικό της, η εξαιρετική διάταξη δεν περιέχει περιορισμό ως προς το προσωπικό πεδίο εφαρμογής. Τη διάταξη μπορούν να επικαλεστούν τόσο οι μεταφορείς που ενεργούν για λογαριασμό τους όσο και οι επαγγελματίες μεταφορείς, καθώς και οι ζωέμποροι, δηλαδή όχι μόνο οι εκμεταλλευόμενοι μικρές γεωργικές επιχειρήσεις. Πάντως η Επιτροπή, όπως και ο εκπρόσωπος του Ηνωμένου Βασιλείου, αμφισβήτησε ότι ο έμπορος προβάτων μπορεί πράγματι να θεωρηθεί εν προκει-

μένω ως μεταφορέας ζώντων ζώων προς αγρόκτημα δεδομένου ότι το αγρόκτημα αυτό αποτελεί τον τόπο βραχείας παραμονής μεταξύ της αγοράς και του σφαγείου. Βάσει της νομολογίας σας (υποθέσεις 85/77, Jurispr. 1978, σ. 572, και 139/77, Jurispr. 1978, σ. 1317), η Επιτροπή υποστήριξε κατά τα λοιπά ότι οι μεγάλοι επιχειρηματίες, όπως οι εν προκειμένω, μπορούν να θεωρηθούν ως γεωργικοί παραγωγοί που διαθέτουν αγρόκτημα κατά την έννοια της εξαιρετικής διάταξης. Όσον αφορά τους λόγους της θεσπίσεως αυτής της εξαιρετικής διάταξης, η Επιτροπή εξέφρασε την άποψη ότι δεν έγκεινται στα συμφέροντα μιας συγκεκριμένης ομάδας αλλά στο γεγονός ότι η μεταφορά προς και από κάποια αγορά πράγματι τοπική δεν μπορεί κανονικά να οδηγήσει σε παράβαση των κανόνων σχετικά με τις περιόδους οδηγήσεως και αναπαύσεως.

2.2. *Τα ερωτήματα του παραπέμποντος δικαστηρίου*

Τα ερωτήματα που υπέβαλε στο Δικαστήριο ο παραπέμπων δικαστής και τα οποία παρέθεσα προηγουμένως ομοιάζουν εκ πρώτης όψεως με ερωτηματολόγιο του είδους « πολλαπλής επιλογής » επί του οποίου το Δικαστήριο καλείται να υποδείξει την ορθή από τις προτεινόμενες δυνατές απαντήσεις. Νομίζω πάντως ότι η πρώτη εντύπωση δεν είναι ορθή, ούτε όμως η ερμηνεία που θα απαιτούσε χωριστή απάντηση του Δικαστηρίου σε καθεμιά από τις προτεινόμενες δυνατές απαντήσεις ανταποκρίνεται στην πρόθεση του παραπέμποντος δικαστή. Κατά τη γνώμη μου, η ορθή ερμηνεία των ερωτημάτων βάσει του σκοπού του άρθρου 177 της Συνθήκης είναι μάλλον αυτή, ότι δηλαδή ο παραπέμπων δικαστής, με τη μορφή κατά την οποία διατύπωσε τα ερωτήματα, θέλησε να επισημάνει τις σημαντικότερες πλευρές του κεντρικού προβλήματος όπως φάνηκαν κατά τη συζήτηση, προκειμένου να λάβει έτσι από το Δικαστήριο μια απάντηση αρκετά σαφή για την επίλυση των συγκεκριμένων προβλημάτων.

Έτσι, αντίθετα με τους διαδίκους, δεν θα εξετάσω λεπτομερώς καθεμιά από τις εναλλακτικές απαντήσεις που επισημαίνει ο παραπέμπων δικαστής. Και τούτο διότι κατά τη γνώμη μου καμιά δεν αποτελεί πράγματι ικανοποιητική απάντηση.

Η πέμπτη εναλλακτική απάντηση, αυτή δηλαδή που επέλεξε φυσικά ο Dovey (η ανωτάτη διάρκεια οδηγήσεως χωρίς διακοπή), ορθώς κατά τη γνώμη μου αντικρούστηκε από την Επιτροπή και από το Ηνωμένο Βασίλειο. Δεν έχει καθαυτή καμία σχέση με τον όρο « τοπική αγορά », ενώ εξάλλου μπορεί ενδεχομένως να οδηγήσει σε αγώνα ταχύτητας ασυμβίβαστο με την ασφάλεια της μεταφοράς που αποτελεί έναν από τους σκοπούς του κανονισμού. Είναι λοιπόν εύλογο το ότι ο άλλος κύριος παράγων που έχει να διανύσει πολύ μεγαλύτερες αποστάσεις δεν πρότεινε παρόμοια απάντηση αλλά φαίνεται να αντιμετωπίζει μάλλον μία λύση που τοποθετείται στο πλαίσιο της εναλλακτικής απαντήσεως 4, εφόσον διευκρινιστεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να καλύπτει την περίπτωσή του. Στην απάντηση αυτή θα επανέλθω πιο κάτω.

Στη συνέχεια, είναι νομίζω προφανές ότι ούτε και οι εναλλακτικές λύσεις 1 και 2 περιέχουν βάσιμη απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα. Μια αγορά οπωρολαχανικών και ανθέων, λόγου χάρη, ή ειδών οικοκυριού που δεν διαθέτει υποδομή για το εμπόριο προβάτων, χοίρων ή κτηνών γενικώς, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως η εν προκειμένω ενδιαφέρουσα αγορά.

Αντιθέτως οι εναλλακτικές απαντήσεις 3 και 4 επισημαίνουν σαφώς τα προβλήματα που έχουν να επιλύσουν εν προκειμένω τόσο ο παραπέμπων δικαστής όσο και το Δικαστήριο:

1) Κατά πόσο πρέπει να ληφθούν υπόψη οι τοπικές γεωγραφικές συνθήκες;

2) Κατά πόσο πρέπει να ληφθεί υπόψη εν προκειμένω το είδος και η ποιότητα των ζώντων ζώων που αγοράζονται ή πωλούνται (κανονικά) στην εν λόγω αγορά;

3) Κατά πόσο πρέπει να ληφθεί υπόψη και ο αριθμός των ζώων που διατίθενται σ' αυτή την αγορά;

4) Στις δύο αυτές εναλλακτικές απαντήσεις ποια είναι η σημασία της απόστασης μεταξύ του αγροκτήματος και της αγοράς, για την οριοθέτηση της έννοιας « τοπική αγορά »;

Όσον αφορά το πρώτο ζήτημα, έχω τη γνώμη, όπως και όλοι οι διάδικοι, ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη οι τοπικές γεωγραφικές συνθήκες (μεταξύ άλλων η πυκνότητα του πληθυσμού, η θέση των αγροκτημάτων και οι υπάρχουσες αγορές στην περιοχή).

Σχετικά με το δεύτερο ζήτημα, συμμερίζομαι, όπως ανέφερα ήδη, την άποψη όλων των διαδίκων, ότι δηλαδή η ορθή ερμηνεία της εξαιρετικής διάταξης επιβάλλει να θεωρηθεί ως τοπική αγορά αποκλειστικά και μόνο η αγορά εκείνη όπου διατίθενται κανονικά στο εμπόριο τα συγκεκριμένα είδη ζώντων ζώων. Κατά τη συνεδρίαση, η Επιτροπή, ορθώς κατά τη γνώμη μου, συμπλήρωσε και συγχρόνως διευκρίνισε αυτό το κριτήριο, παρατηρώντας ότι πρέπει να υπάρχει επίσης στην εν λόγω αγορά κατάλληλη δομή για την τακτική εμπορία.

Αντιθέτως ως προς το τρίτο ζήτημα οι απόψεις των διαδίκων διίστανται. Η Hackett φρονεί ότι ως τοπική αγορά πρέπει να θεωρηθεί « η πλησιέστερη στο αγρόκτημα διαρκής ή συγκεκριμένης ημέρας αγορά στην οποία μπορούν να αγοραστούν ή να πωληθούν στις επιθυμητές ποσότητες τα συγκεκριμένα είδη ζώων της κατάλληλης ποιότητας και του κατάλληλου βάρους ». Η κυβέρνηση του *Ηνωμένου Βασιλείου* φρονεί ότι σ' αυτή την ερμηνεία (που συνδέεται με την τέταρτη εναλλακτική απάντηση από αυτές που αναφέρει ο παραπέμπων δικαστής), ο όρος « τοπική » παραμένει σε δεύτερη μοίρα. Κατά την άποψή της, για να μπορεί να χαρακτηριστεί η αγορά ως « τοπική » δεν πρέπει να βρίσκεται σε πολύ μεγάλη απόσταση από το αγρόκτημα. Η εν λόγω κυβέρνηση φρονεί ότι δεν είναι δυνατό να δοθεί πολύ συγκεκριμένη απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα, δεδομένου ότι πρέπει να ληφθούν επίσης υπόψη οι γεωγραφικές συνθήκες της περιοχής, οι δυνατότητες επικοινωνίας, η πυκνότητα του πληθυσμού και η θέση των αγροκτημάτων και των αγορών. Η ίδια κυβέρνηση αντιμετώπισε το ζήτημα του αριθμού των ζώων που διατίθενται στο εμπόριο, αναφέροντας απλώς κατά τη συζήτηση ότι ο αριθμός των ζώων δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη απεριόριστα αλλ' ότι τίθεται αυτομάτως όριο δεδομένου ότι η συγκεκριμένη αγορά πρέπει να έχει το χαρακτήρα « τοπικής » αγοράς υπό τη γλωσσολογικώς βάσιμη έννοια του όρου. Όπως ανέφερα ήδη, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου δεν μπόρεσε να διατυπώσει ακριβέστερα κριτήρια για τον όρο αυτό. Κατά τούτο δεν φαίνεται να απέχει πολύ της προαναφερθείσης απόψεως που πρότεινε ο εκπρόσωπος του *Dovey*, να αφεθεί δηλαδή αυτή η διευκρίνιση στον κατά τόπο αρμόδιο δικαστή.

Απαντώντας σε δική μου ερώτηση σχετικά με το τρίτο αυτό ζήτημα, η *Επιτροπή* διευκρίνισε κατά τη συζήτηση ότι ο αριθμός των προς διάθεση ζώων *δεν* πρέπει να ασκεί επιρροή για τον ορισμό της έννοιας « τοπική αγορά ».

Όσον αφορά το τέταρτο ζήτημα, δηλαδή την αναφορά στο κριτήριο αποστάσεως, όλοι οι διάδικοι συμφωνούν ότι δεν μπορεί να γίνει λόγος για ακριβή καθορισμό ανωτάτου ορίου αποστάσεως. Εξάλλου, η Επιτροπή παρατήρησε ορθά ότι, αντίθετα με το άρθρο 14α, παράγραφος 1, και με το άρθρο 5, παράγραφος 7, η επίδικη εξαιρετική διάταξη δεν περιέχει

κριτήριο αποστάσεως. Υπό ορισμένες γεωγραφικές συνθήκες το κριτήριο αυτό θα ήταν εξάλλου παράλογο. Η Επιτροπή φρονεί εντούτοις ότι το όριο που τίθεται στα προαναφερθέντα άρθρα (ακτίνα 50 χιλιομέτρων) μπορεί να ληφθεί υπόψη υπό την έννοια ότι όλες οι αγορές που βρίσκονται εντός αυτής της ακτίνας μπορούν αυτομάτως να χαρακτηριστούν ως « τοπικές αγορές ». Στις άλλες προαναφερθείσες διατάξεις ο κοινοτικός νομοθέτης φαίνεται να υποθέτει ότι κατά τις μεταφορές εντός της εν λόγω ζώνης, δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος υπερβάσεως του ανωτάτου ορίου περιόδου οδηγήσεως. Όταν πρόκειται για τοπική αγορά που βρίσκεται εκτός της εν λόγω ζώνης, η εκλογή αυτή πρέπει να δικαιολογείται, κατά την άποψη της Επιτροπής, από το γεγονός ότι δεν υπάρχει πλησιέστερη αγορά ή από άλλους βάσιμους λόγους. Δεν πρέπει ωστόσο να λαμβάνονται υπόψη θεωρήσεις εμπορικού χαρακτήρα (αναφερόμενες ιδίως στον αριθμό των προς διάθεση ζώων), ούτε το κριτήριο της ανώτατης διάρκειας της περιόδου οδηγήσεως. Η Επιτροπή διευκρίνισε την άποψή της επί του σημείου αυτού κατά τη συνεδρίαση, παρατηρώντας ότι, πέραν της ακτίνας των 50 χιλιομέτρων, τις σχετικές προϋποθέσεις πληροί μόνον η πλησιέστερη αγορά που ανταποκρίνεται στο προαναφερθέν κριτήριο του τόπου κανονικής εμπορίας των συγκεκριμένων ειδών ζώων, που διαθέτει την κατάλληλη προς το σκοπό αυτό υποδομή. Η άποψη αυτή φαίνεται κάπως ευρύτερη της απόψεως που υποστηρίζει η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου κατά την έννοια ότι, ακόμη και σ' αυτήν την περίπτωση, η εν λόγω κυβέρνηση, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις που αναφέρει, εννοεί να λαμβάνει ως όριο το ότι η εν λόγω πλησιέστερη αγορά δεν μπορεί να στρεβλώνει τον όρο « τοπική αγορά ».

3. **Συμπέρασμα**

Οι προεκτεθείσες σκέψεις με οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η απάντησή σας πρέπει ιδίως να λάβει υπόψη τους ρητώς αναφερόμενους ή σιωπηρώς προκύπτοντες από τις αιτιολογικές σκέψεις του σχετικού κανονισμού (κοινωνική προστασία των οδηγών, διαφύλαξη της ασφάλειας κατά τις οδικές συγκοινωνίες, πρόληψη των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού), την επιθυμητή ασφάλεια του δικαίου, τις γεωγραφικές συνθήκες που διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό ως προς τα σημεία που ανέφεραν οι διάδικοι (πράγμα που εμποδίζει την απολύτως ενιαία εφαρμογή της διατάξεως σε όλα τα κράτη μέλη), τα είδη των προς διάθεση ζώων και τη συνήθη έννοια του όρου « τοπική αγορά » (που μπορεί να οριστεί βάσει και άλλων εξαιρετικών διατάξεων). Πιστεύω εξάλλου, όπως η Επιτροπή και το Ηνωμένο Βασίλειο, ότι δεν πρέπει να επηρεάσουν αποφασιστικά την απάντησή σας ούτε η διάρκεια της περιόδου οδηγήσεως χωρίς διακοπή ούτε τα εμπορικά συμφέροντα του συγκεκριμένου γεωργικού επιχειρηματία (που αφορούν ιδίως τον αριθμό των προς εμπορία ζώων): βάσει των διευκρινίσεων της Επιτροπής κατά τη συνεδρίαση, τα εμπορικά συμφέροντα δεν πρέπει εξάλλου να ασκήσουν επιρροή, διότι εύκολα μπορεί να αναμένεται από τους γεωργικούς επιχειρηματίες που επιθυμούν να μεταφέρουν τακτικά, όπως εν προκειμένω, πολυάριθμα ζώα, να τοποθετήσουν και να χρησιμοποιούν ταχογράφο στο οικείο μεταφορικό μέσο. Αξίζει εξάλλου να σημειωθεί σχετικώς ότι και στις δύο περιπτώσεις που αποτέλεσαν την αφορμή της δίκης, τα φορτηγά οχήματα που χρησιμοποιήθηκαν ήταν πράγματι, όπως ήδη ανέφερα, εφοδιασμένα με ταχογράφο, ο οποίος όμως δεν χρησιμοποιήθηκε κατά τις επίδικες μεταφορές μεγάλης αποστάσεως.

Περαιτέρω νομίζω ότι για τον ορθό ορισμό του βασικού όρου της « τοπικής αγοράς », όπως προτείνει η Επιτροπή, δεν χρειάζεται να αναγνωριστεί στις αρχές που διενεργούν τους ελέγχους και στους αρμόδιους δικαστές περιθώριο εκτιμήσεως τόσο ευρύ όσο προτείνει η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και

ακόμα περισσότερο ο χοιροτρόφος Dovey. Εξάλλου, θεωρώ, και κατά τούτο συμφωνώ με την Επιτροπή, ότι πρέπει να γίνει δεκτή η αντίρρηση που διατύπωσε το Ηνωμένο Βασίλειο ότι δηλαδή, η πλησιέστερη τοπική αγορά θα βρεθεί πάντως τότε (αλλά μόνο σε πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις, κατά τη γνώμη μου), σε σχετικά μεγάλη απόσταση από το αγρόκτημα. Αν παρ' όλα αυτά το Δικαστήριο θελήσει να προβλέψει σχετικώς ανώτατο όριο, λόγω ίσως του περιορισμένου αριθμού των αγορών ορισμένων ειδών ζώων (λόγου χάρη των αλόγων) ή ορισμένων κρατών μελών, προτείνω ως απόλυτο ανώτατο όριο την απόσταση των 150 χιλιομέτρων οδικώς. Ούτε σ' αυτήν την περίπτωση θα υπάρξει υπέρβαση της ανώτατης επιτρεπόμενης διάρκειας της περιόδου οδηγήσεως χωρίς διακοπή.

Βάσει των προεκτεθέντων σας προτείνω να δώσετε την ακόλουθη απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα:

« Ως " τοπική αγορά " κατά την έννοια του άρθρου 14α, παράγραφος 2, στοιχείο γ), του κανονισμού (ΕΟΚ) 543/69 του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2827/77 του Συμβουλίου, πρέπει να θεωρηθεί:

Κάθε αγορά που βρίσκεται σε ακτίνα 50 χιλιομέτρων από το συγκεκριμένο αγρόκτημα ή, αν εντός αυτής της ακτίνας δεν υπάρχει καμιά αγορά όπου πωλούνται τακτικά (τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα) ζώα του συγκεκριμένου είδους και ποιότητας και όπου υπάρχει κατάλληλη υποδομή προς το σκοπό αυτό, η πλησιέστερη αγορά που συγκεντρώνει αυτές τις προϋποθέσεις (με την εξής προσθήκη ενδεχομένως: " εφόσον δεν απέχει από το συγκεκριμένο αγρόκτημα περισσότερο από 150 χιλιόμετρα οδικώς ")